

СИЛАБУС
освітнього компонента ВД

«АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНЄ ТЕРМІНОЗНАВСТВО»

Назва дисципліни:	«Автомобільно-дорожнє термінознавство»
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Сторінка курсу в Moodle:	https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=3292
Обсяг освітнього компонента	3 кредити (90 годин)
Форма підсумкового контролю	залік
Консультації:	за графіком
Назва кафедри:	кафедра українознавства
Мова викладання:	українська
Керівник курсу:	Книшенко Наталія Петрівна, канд. філол. наук, доцент
Контактний телефон:	707-37-51(кафедра)
E-mail:	knishenko@meta.ua

Короткий зміст освітнього компонента:

Метою вивчення дисципліни «Автомобільно-дорожнє термінознавство» є формування системи знань фахової термінології, вироблення вмінь створювати та відтворювати усні й писемні мовленнєві жанри професійного спілкування.

Предмет: сучасна українська літературна мова, термінологія автомобільно-дорожньої галузі.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- правильно використовувати різні мовні засоби відповідно до комунікативних намірів;
- послуговуватися багатомовними лексикографічними джерелами, термінологічними словниками та іншою допоміжною довідковою літературою, необхідною для самостійного вдосконалення мовної культури та фахового утвердження;
- диференціювати нормативні та ненормативні зразки слово- та терміновживання у професійному мовленні за вимогами семантичної точності, стилістичної доречності та граматично правильної сполучуваності;
- працювати з явищами полісемії та синонімії, омонімії та паронімії, використовувати правила загального мовленнєвого та професійно-мовленнєвого етикету у ситуаціях фахової взаємодії.

Передумови для вивчення освітнього компонента.

Пререквізити: шкільний курс української мови, навчальна дисципліна «Українська мова (за професійним спрямуванням)».

Кореквізити: університетський навчальний курс «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)».

Компетентності, яких набуває здобувач: здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, здатність проведення досліджень на відповідному рівні,

здатність генерувати нові ідеї (креативність), здатність розробляти та управляти проектами, здатність працювати автономно та в команді, знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності, здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Очікувані результати навчання:

1. Компетенції лінгвістичного рівня:
 - *мовна* – оволодіння засобами мови, тобто одиницями і категоріями всіх її рівнів, стилістичними засобами, законами їх використання тощо;
 - *термінологічна* – оволодіння термінами відповідно до теми висловлювання, вживання термінів відповідно до їх дефініції, розрізнення термінів і професіоналізмів;
 - *мовленнєва* – оволодіння понятійною і операційною основою мовленнєвої діяльності, а отже, сукупністю дій, що становлять систему мовленнєвих умінь сприймати, відтворювати і створювати усні й письмові монологічні та діалогічні висловлювання різних стилів, типів і жанрів.
2. Компетенції прагматичного рівня:
 - *дослідницька* – оволодіння навичками самостійної роботи з навчально-науковими текстами, різними джерелами наукової інформації, зокрема електронними; здатність переробляти тексти;
 - *самоорганізаційна* – оволодіння вміннями самостійного перетворення й доповнення своїх знань, аналізу результатів власного мовлення та навчальної діяльності;
 - *інтерактивна* – оволодіння навичками взаємодії у спільній діяльності;
 - *творча* – оволодіння навичками творчого розв'язання будь-якого навчального завдання; бажання і вміння діяти не за зразком, а оригінально.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ теми	Назва тем (ЛК, ЛР, ПР, СЗ, СР)	Кількість годин		Література
		очна	заочна	
1	Лекція 1. Термінознавство як наука: основні напрями та проблематика.	2	2	[1.1,1.2,1.5]
	СРС Витоки українського термінознавства: Наукове товариство імені Т.Шевченка, Інститут української наукової мови.	2	10	[1.1,1.2,1.5]
	ПЗ1. Практичне засвоєння теоретичного матеріалу: виконання завдань практикуму за лекцією 1.	2		[3.5]
2	Лекція 2. Автомобільно-дорожнє термінознавство: ретроспекція і перспекція	2		[1.1,1.2,1.5]
	СРС Термінологічний матеріал автомобільно-дорожньої тематики на сторінках часопису «Рідна мова»	2	10	[1.1,1.2,1.5]
	ПЗ2. Практичне засвоєння теоретичного матеріалу: виконання завдань практикуму за лекцією 2	4		[1.1-1.3]
3	Лекція 3. Термінологія і терміносистема як об'єкт термінознавчої науки	2		[1.1,1.2,1.]
	СРС. Організації, що опікуються упорядкуванням і стандартизацією термінологій	2	10	[1.1,1.2,1.5]
	ПЗ3. Практичне засвоєння теоретичного матеріалу: виконання завдань практикуму за лекцією 3	4		[1.1,1.2,1.5]
4	Лекція 4. Науковий термін у парадигмі сучасних досліджень	2		[1.1,1.2,1.5]
	СРС Підготовка до поточного контролю №1	10	10	[1.1,1.2,1.5]

	ПЗ 4. Контрольна робота 1	4		[1.1,1.2,1.5] [3.4]
5	Лекція 5. Номенклатурний знак: парадигма досліджень і вживання у галузевій науково-технічній літературі. Сфера функціонування професіоналізмів автомобільно-дорожньої галузі	2		[1.1,1.2,1.5]
	СРС. Класифікаційні типи термінологічних одиниць	6	10	[1.5, 2.]
	ПЗ 5. Практичне засвоєння теоретичного матеріалу: виконання завдань практикуму за лекцією 5	2		[1.5, 2.1]
6	Лекція 6. Використання чужомовних запозичень для найменування наукових понять автомобілебудування і дорожнього будівництва	2		[1.5, 2.4]
	СРС. Регіональні чинники у формуванні термінів автомобільно-дорожньої галузі	6	10	[1.5, 2.3]
	ПЗ 6. Практичне засвоєння теоретичного матеріалу: виконання завдань практикуму за лекцією 6	2		[1.5, 2.3]
7	Лекція 7. Українська термінографія: предмет і завдання, загальний огляд новітніх видань довідкового характеру.	2	2	[1.5-2.3, 3.1-3.4]
	СРС. Характеристика основних термінологічних словників автомобілебудівної і дорожньої галузі. Поняття «термінологічний словник»	6	10	[1.5-2.3, 3.1-3.4]
	ПЗ 7. Практичне засвоєння теоретичного матеріалу: виконання завдань практикуму за лекцією 7	2		[1.5-2.3, 3.1-3.4]
8	Лекція 8. Проблеми перекладу наукових текстів: форми і види перекладу. Поняття «технічний переклад».	2		[1.5-2.3, 3.1-3.4]
	СРС. Підготовка до поточного контролю №2.	12	16	[1.1-3.4]
	ПЗ 8. Підсумкове заняття-узагальнення з навчальної дисципліни: усний і письмовий контроль	2		
Усього за семестр		90	90	
УСЬОГО за дисципліною		90	90	

Індивідуальне навчально-дослідницьке завдання (за наявності): укладання короткого галузевого термінологічного словника.

Методи навчання словесні (пояснення, розповідь, бесіда, дискусія, робота за книгою тощо), наочні (метод ілюстрації та демонстрації), практичні (практичні завдання, ділові та рольові ігри, тренінги, семінари, «круглий стіл», метод мозкової атаки, кейс-метод тощо).

Система оцінювання та вимоги:

Поточна успішність

1 Поточна успішність здобувачів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюється за допомогою чотирибальної шкали оцінок з подальшим перерахуванням у 100-бальною шкалу. Під час оцінювання поточної успішності враховуються всі види робіт, передбачені навчальною програмою.

1.1 Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального

завдання, виконання та оформлення практичної роботи.

2 Оцінювання поточної успішності здобувачів вищої освіти здійснюється на кожному практичному занятті за чотирибальною шкалою («5», «4», «3», «2») і заносяться у журнал обліку академічної успішності.

Оцінка **«відмінно»** ставиться, якщо студент:

- 1) опанував увесь навчальний програмний матеріал і дав вичерпну, аргументовану й глибоку відповідь на поставлені теоретичні питання;
- 2) здатний робити самостійні логічні висновки, вміє висловити й мотивувати власне бачення запропонованого для розгляду питання;
- 3) виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, застосовує знання на практиці, ілюструє свою відповідь переконливими й самостійно дібраними прикладами;
- 4) викладає матеріал послідовно і правильно відповідно до норм літературної української мови;
- 5) на практичних заняттях виконав усі завдання й виявив глибокі знання з навчальної дисципліни, відповідаючи на запитання викладача;
- 6) не має пропусків і одержав високі бали за контрольні роботи та відповіді на практичних заняттях.

Оцінка **«добре»** ставиться, якщо студент:

- 1) опанував навчальний програмний матеріал і дав достатньо аргументовану відповідь на поставлені теоретичні питання, однак припускається незначних помилок і окремих неточностей у формулюваннях;
- 2) здатний робити самостійні логічні висновки, вміє висловити й мотивувати власне бачення запропонованого для розгляду питання, але може помилятися у неprinципових моментах під час викладу;
- 3) виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, застосовує знання на практиці, ілюструє свою відповідь переконливими прикладами;
- 4) на практичних заняттях виконав усі завдання й виявив глибокі знання з навчальної дисципліни, відповідаючи на запитання викладача;
- 5) має кілька пропусків і одержав достатньо високі бали за контрольні роботи та відповіді на практичних заняттях.

Оцінка **«добре»** ставиться, якщо студент:

- 1) засвоїв навчальний програмний матеріал, але під час викладу робить помилки, має труднощі з аргументацією певних теоретичних положень та фактів, виклад є не дуже глибоким, подекуди неточним;
- 2) здатний робити логічні висновки, але може порушувати послідовність викладу матеріалу;
- 3) виявляє добре розуміння матеріалу, застосовує знання на практиці, однак добирає для ілюстрації окремих теоретичних положень недостатньо вдалі приклади;
- 4) на практичних заняттях виконав усі завдання з навчальної дисципліни, усні відповіді оцінено позитивно;
- 5) має кілька пропусків, однак відпрацював їх вчасно й одержав позитивні бали за контрольні роботи.

Оцінка **«задовільно»** ставиться, якщо студент:

- 1) виявляє знання і розуміння основних положень певної теми, однак викладає матеріал не досить повно і припускається помилок у формулюванні правил;
- 2) опанував лише основний матеріал у межах зошита-конспекту й підручника, та не виявив знань рекомендованої літератури;
- 3) не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки і відчуває труднощі під час добору прикладів, припускається помилок у мовленнєвому оформленні;
- 4) на практичних заняттях виконав не всі завдання з навчальної дисципліни, усні відповіді оцінено задовільно;
- 5) має 20-30 % пропусків, однак відпрацював їх на задовільну оцінку.

Оцінка **«задовільно»** ставиться, якщо студент:

- 1) виявляє слабкі знання і розуміння основних положень певної теми, викладає матеріал невпевнено, поверхово, не системно;
- 2) опанував лише частину основного матеріалу у межах зошита-конспекту й підручника, та не виявив знань рекомендованої літератури;
- 3) не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки і відчуває труднощі під час добору прикладів, припускається мовленнєвих помилок;
- 4) на практичних заняттях виконав не всі завдання з навчальної дисципліни, усні відповіді ускладнені й оцінено на задовільно;
- 5) має 30-40 % пропусків, однак відпрацював їх на задовільну оцінку.

Оцінка **«незадовільно»** ставиться, якщо студент:

- 1) володіє основними положеннями навчальної дисципліни на рівні відтворення поодиноких формулювань, самостійно не викладає матеріал;

- 2) не опанував теорію у межах зошита-конспекту й підручника і не виявив знань на практичних заняттях;
- 3) на практичних заняттях не виконував завдання з навчальної дисципліни, усні відповіді оцінено на незадовільно;
- 4) має понад 50% пропусків і не відпрацював їх на консультаціях.

3 Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як середньоарифметична сума балів за кожне заняття, за індивідуальну роботу, поточні контрольні роботи за формулою:

$$K^{поточ} = \frac{K1 + K2 + \dots + Kn}{n},$$

де $K^{поточ}$ – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю;

$K1, K2, \dots, Kn$ – оцінка успішності n -го заходу поточного контролю;

n – кількість заходів поточного контролю.

Оцінки конвертуються у бали згідно шкали перерахунку (таблиця 1).

Таблиця 1 – Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу

4-бальна шкала	100-бальна шкала	4-бальна шкала	100-бальна шкала	4-бальна шкала	100-бальна шкала	4-бальна шкала	100-бальна шкала
5	100	4,45	89	3,90	78	3,35	67
4,95	99	4,4	88	3,85	77	3,3	66
4,9	98	4,35	87	3,80	76	3,25	65
4,85	97	4,3	86	3,75	75	3,2	64
4,8	96	4,25	85	3,7	74	3,15	63
4,75	95	4,20	84	3,65	73	3,1	62
4,7	94	4,15	83	3,60	72	3,05	61
4,65	93	4,10	82	3,55	71	3	60
4,6	92	4,05	81	3,5	70	від 1,78 до 2,99	від 35 до 59
						повторне складання	
4,55	91	4,00	80	3,45	69	від 0 до 1,77	від 0 до 34
4,5	90	3,95	79	3,4	68	повторне вивчення	

Підсумкове оцінювання

1 . Оцінювання знань здобувачів

шляхом тестування здійснюється за шкалою:

- «Відмінно»: не менше 90 % правильних відповідей;
- «Дуже добре»: від 82 % до 89 % правильних відповідей;
- «Добре»: від 74 % до 81 % правильних відповідей;
- «Задовільно»: від 67 % до 73% правильних відповідей;
- «Задовільно достатньо»: від 60 % до 66 % правильних відповідей;
- «Незадовільно»: менше 60 % правильних відповідей.

2 . Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як середньозважена оцінка, що враховує загальну оцінку за поточну успішність і оцінку за тестове підсумкове завдання.

3 Загальна підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни не може перевищувати 100 балів.

Загальна підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни визначається згідно зі шкалою, наведеною в таблиці 2.

Таблиця 2 – Шкала оцінювання знань здобувачів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
		залік	Оцінка	Критерії
90-100		Зараховано	A	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
80–89			B	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального
75-79			C	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками
67-74			D	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки
60–66			E	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35–59		Не зараховано	FX	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
			Оцінка	Критерії
		залік		
0–34			F	Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

Політика курсу:

- курс передбачає роботу в колективі, середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики;
- освоєння дисципліни передбачає обов'язкове практичних занять, а також самостійну роботу;
- самостійна робота передбачає вивчення окремих тем навчальної дисципліни, які винесені відповідно до програми на самостійне опрацювання, або ж були розглянуті стисло;
- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;
- якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача;
- під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності, викладених у таких документах: «Правила академічної доброчесності учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_85.1-02.pdf), «Академічна доброчесність. Перевірка тексту академічних, наукових та кваліфікаційних робіт на плагіат» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_85_1_01.pdf), «Морально-етичний кодекс учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_MEK_1.pdf).
- у разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, що передбачені у силабусі;
- списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Рекомендована література:

1. Базова література

- 1.1. Книшенко Н.П. Термінознавство: лінгвістичний опис української термінологічної системи дорожнього будівництва / Н. П. Книшенко. – Харків: Видавництво ХНАДУ, 2021. – 140 с.
- 1.2. Книшенко Н.П. Комплексне дослідження української дорожньо-будівельної термінологічної лексики: монографія / Харків: в-во «Стиль-іздат», 2023. – 150 с.
- 1.3. Теорія терміна: конкретизація лексико-семантичних парадигм: монографія/ З. Й. Куньч, Г. В. Наконечна, О. Р. Микитюк, С. З. Булик-Верхола, Ю. В. Теглівець. Львів: Галицька Видавнича Спілка, 2018. 180 с.
- 1.4. Українське словникарство: історія, теорія, практика»: монографія / Г. П. Городиловська, Г. В. Наконечна, О. Г. Литвин, С. З. Булик-Верхола, Л. В. Харчук. Львів: Галицька Видавнича Спілка, 220. 208 с.
- 1.5. Український правопис (новий). Київ: Видавничий дім «Кондор», 2019. – 284 с.

2. Допоміжна література

- 2.1 Книшенко Н. П. Тлумачний словник вузькогалузевих термінів дорожнього будівництва: довідково-навчальне видання. Харків: Видавництво ХНАДУ, 2015. 300 с.
- 2.2 Книшенко Н. П., Безцінна Ж.П. Українсько-російсько-англійський словник дорожньо-будівельної термінології. Харків: Видавництво ХНАДУ, 2014. 152 с.
- 2.3 Нікуліна Н.В. Англійсько-українсько-російський словник аббревіатур автомобілебудування. Харків: Видавництво ХНАДУ, 2006. 40 с.
- 2.4 Нікуліна Н.В. Словник транспортних чужомовних запозичень. Харків: Видавництво ХНАДУ, 2020. 420 с.
- 2.5 Нікуліна Н.В., Шулякова Л.В., Борзенко О.П. Російсько-українсько-англійський словник термінології і номенклатури автомобільного транспорту. Харків: ХНАДУ, 2016. Том 1. – 450 с.
- 2.6 Нікуліна Н.В., Шулякова Л.В., Борзенко О.П. Російсько-українсько-англійський словник термінології і номенклатури автомобільного транспорту. Харків: ХНАДУ, 2018. Том 2. 520 с.

3. Інформаційні ресурси

- 3.1. Офіційний сайт Харківського національного автомобільно-дорожнього університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: khadi.kharkov.ua.
- 3.2. Лінгвістичний портал. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mova.info/>
- 3.3. Культура мови на щодень. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kultura-movy.wikidot.com/about>
- 3.4. Український лінгвістичний портал. Словники України on-line. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua>

Розробник (розробники)

силабусу навчальної дисципліни

підпис

Наталія КНИШЕНКО

ПІБ

Завідувач кафедри

підпис

Неля НІКУЛІНА

ПІБ